

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 12 października 2015 roku

ZEW.422.29.2015.JF

**Państwo
Kuratorzy Oświaty
wszyscy**

Rzecznik Praw Dziecka z niepokojem obserwuje rosnącą liczbę kierowanych zgłoszeń, dotyczących naruszania praw dziecka w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych. Prośby o interwencję Rzecznika dotyczą w szczególności naruszenia prawa do ochrony przed wszelkimi formami przemocy.

Z podejmowanych w powyższym zakresie interwencji, w tym przeprowadzanych kontroli wynika, że w pracy tych placówek dochodzi do szeregu nieprawidłowości - nieraz bardzo drastycznych.

Szczególną uwagę zwraca fakt, że kontrole doraźne przeprowadzane w ramach sprawowanego przez Państwa Kuratorów nadzoru pedagogicznego nie zawsze ujawniają nieprawidłowości w funkcjonowaniu ośrodka. W ocenie Rzecznika Praw Dziecka powodem takiej sytuacji jest fakt, że wizytatorzy podczas przeprowadzonych czynności kontrolnych ograniczają się jedynie do analizy dokumentacji ośrodka i rozmów z jego dyrektorem bądź pracownikami – pedagogiem lub psychologiem. Pomijani są natomiast ci, których prawa zostały naruszone – wychowankowie.

Należy podkreślić, że w kompetencjach nadzoru pedagogicznego leży zapewnienie właściwego funkcjonowania placówek systemu oświaty. Kuratorzy Oświaty dysponują odpowiednim instrumentarium prawnym, aby wpływać na jakość edukacji i wychowania i w razie stwierdzenia naruszenia praw wychowanków skutecznie zareagować.

Rzecznika Praw Dziecka ogromnie niepokoją różnice w wynikach kontroli przeprowadzanych w tych ośrodkach przez wizytatorów kuratoriów oświaty i zespół

25 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

kontrolny z Biura Rzecznika Praw Dziecka. Powyższe może sugerować niedostateczne zaangażowanie nadzoru pedagogicznego w ochronę praw dziecka.

Wychodząc naprzeciw tym problemom Rzecznik Praw Dziecka powołał *Zespół do spraw standaryzacji pobytu dzieci w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach socjoterapii w zakresie edukacji, opieki i wychowania*, w skład którego weszli przedstawiciele świata nauki, resortu edukacji i praktycy, czyli dyrektorzy placówek. Główną ideą, która przyświecała pracom *Zespołu*, było osiągnięcie celu, jakim powinno być przygotowanie młodych ludzi umieszczonych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych do samodzielnego, kreatywnego i odpowiedzialnego życia w środowisku pozainstytucjonalnym.

Obecnie zbyt często oddziaływania wychowawcze zmierzają do adaptowania ich do życia w zamkniętym ośrodku wychowawczym (bywa, że z użyciem przemocy fizycznej i psychicznej ze strony dorosłych lub ich cichej akceptacji dla przemocy rówieśniczej). Skutkiem takiego modelu wychowawczego jest kształtowanie u nich cech tożsamości wychowanka instytucji zamkniętej, a nie człowieka zdolnego do funkcjonowania w powszechnie akceptowanych rolach społecznych w środowisku otwartym. Wnioski wypracowane przez specjalistów ww. *Zespołu* w postaci standardów, które powinny obowiązywać w każdym młodzieżowym ośrodku wychowawczym, zostały przedstawione Ministrowi Edukacji Narodowej 2 marca 2015 roku (dokument w załączeniu). Obecnie Rzecznik współpracuje z Ministrem Edukacji w zakresie przygotowania projektu rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej zmieniającego rozporządzenie w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach wdrażającego w życie ww. rozwiązania.

Podjęmując powyższe działania Rzecznik Praw Dziecka dostrzega ogromną wagę realizacji określonych zadań w praktyce. Nie budzi wątpliwości, że także od zaangażowania i profesjonalizmu Państwa Kuratorów zależy jakość respektowania praw dziecka w MOW-ach.

W związku z powyższym, na podstawie art. 10a oraz art. 11 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 roku o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się do Państwa Kuratorów o analizę przedstawionego problemu i wypracowanie skutecznych metod kontroli jakości pracy młodzieżowych ośrodków wychowawczych.

Zasadnym wydaje się, aby w ramach kontroli doraźnych przeprowadzanych w tych placówkach, szczególnie w sytuacji podejrzenia występowania agresji i przemocy, każdorazowo

uwzględniać konieczność rozmowy z dziećmi i przeprowadzenia anonimowych ankiet. Czynności te powinny być podejmowane przy udziale niezależnego psychologa. Podkreślenia wymaga, że tylko zdecydowane działania służące eliminacji nieprawidłowości w tych placówkach mogą przynieść oczekiwane efekty. Wyrażam przekonanie, że kierując się najlepiej pojętym interesem dziecka, skutecznie podejmą Państwo to wyzwanie.

Z wyrazami szacunku
Marek Jankowski

Do wiadomości:

Pan Tadeusz Sławecki
Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej